

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Problematika přiznání náhrady nákladů trestního řízení - pachatel trestného činu v insolvenční

V případě, že pachatel trestného činu je v insolvenčním řízení, nelze poškozenému přiznat náhradu nákladů trestního řízení vůči pachateli v trestním řízení.

Danou otázkou se zabýval Ústavní soud ČR ve svém nálezu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. [I. ÚS 3523/16](#), když v tomto rozhodnutí Ústavní soud ČR potvrdil, že po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku nelze obviněnému uložit povinnost k náhradě škody podle [§ 228](#) odst. 1 tr. ř.. Z nálezu vyplývá, že „při aplikaci ustanovení [§ 80](#) odst. 1 věty druhé zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s ustanovením [§ 81a](#) trestního řádu nelze pominout ustanovení [§ 109](#) odst. 4 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), přičemž **insolvenční zákon je v tomto případě ve vztahu k trestnímu řádu lex specialis.**“

S rozhodnutím o úpadku [insolvenční zákon](#) totiž spojuje řadu účinků, a to i vůči jiným řízením, jež se dotýkají majetkové podstaty dlužníka ([§ 140](#) a násl. IZ). Účinky rozhodnutí o úpadku nastávají okamžikem jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku ([§ 140a](#) odst. 1 věta první IZ). Nejde-li o řízení uvedená v [§ 140a](#) IZ, nelze v jiných soudních nebo rozhodčích řízeních po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, rozhodnout o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené.

Po novele [insolvenčního zákona](#) provedené zákonem č. [294/2013](#) Sb., která zavedla i pro trestní řízení omezení vyplývající z ust. [§ 140a](#) až [140e](#) IZ, se Nejvyšší soud ČR zabýval v dovolacím řízení v několika trestních věcech i některými důsledky z toho vyplývajícími. Zmíněné omezení se týká především adhezního řízení a nemožnosti rozhodnout o přiznání uplatněného nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem v případech podle ust. [§ 140b](#) IZ. Poškozený tedy může v adhezním řízení podle ust. [§ 43](#) odst. 3 tr. řádu uplatnit pohledávku uvedenou v ust. [§ 140b](#) IZ, nicméně soud ji v trestním řízení nemůže poškozenému podle ust. [§ 228](#) tr. řádu přiznat, ale musí jej podle ust. [§ 229](#) odst. 1 tr. řádu odkázat s tímto jeho nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních.

Po zahájení insolvenčního řízení se totiž aktivují zvláštní pravidla sledující zájem na efektivním uspořádání majetkových poměrů úpadce (přičemž je lhostejné, zda současně trestně stíhaného či nikoli) tak, aby pokud možno došlo k uspokojení všech věřitelů, a to alespoň zčásti, poměrně a rovnoměrně.

Stejný závěr plyne i ze starší judikatury Nejvyššího soudu ČR, např. usnesení ze dne 6. 8. 2002, sp. zn. [4 Tz 41/2002](#), kdy podle ust. [§ 14](#) odst. 1 písm. c) zákona o konkursu a vyrovnání (nyní podle [§ 140b](#) IZ) nelze v adhezním řízení rozhodnout o přiznání náhrady škody (nyní též o přiznání náhrady nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení).

Z navazující judikatury (např. rozsudek Nejvyšší soud ČR, 5 Tz 4/2023, 23. 2. 2023) přitom jednoznačně vyplývá, že rozhodnutí o nákladech řízení má vždy akcesorickou povahu, sdílí osud hlavní pohledávky (jistiny), tj. přiznaného nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení. Nárok je tedy třeba přihlásit spolu s hlavní pohledávkou (jistinou), přičemž tento nárok na náhradu nákladů řízení musí být v daném okamžiku již pravomocně přiznán rozhodnutím soudu, neboť teprve tehdy vzniká (jde tak o konstitutivní rozhodnutí –platí stejně pro civilní i trestní řízení). Rozhodnutí o nákladech řízení spojených s účastí poškozeného v trestním řízení podle § 154 odst. 1 tr. ř. je tak rozhodnutím o příslušenství pohledávky (jistiny), o níž bylo předtím rozhodnuto ve věci samé. Upozornit je třeba též na fakt, že na příslušenství pohledávky, která je nebo měla být přihlášena do insolvenčního řízení, se potom vztahuje osvobození podle § 414 odst. 1 IZ.

Mgr. Ivana Sonko

Moreno Vlk & Asociados

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE / ABOGADOS / ATTORNEYS AT LAW
PRAHA - MADRID - BRATISLAVA

MORENO VLK & ASOCIADOS

advokátní kancelář

Sokolovská 32/22

186 00 Praha 8

Tel.: +420 224 818 736

Fax: +420 224 818 736

e-mail: paha@moreno-vlk.eu

Zdroje:

1. JUDr. Vít Hrnčířik PhD., „Výzva k zaplacení aneb čím vším je věřitel oprávněn hrozit“, ekonom.cz, 15. 12. 2010

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou](#)

podstatou

- Preventivní restrukturalizace
- Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?
- Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení
- Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura
- Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?